

Politie diep geraakt door uitkomsten van onderzoek naar overleden infiltrant

“De politie is diep geraakt door de uitkomsten van het onderzoek van de Commissie Brouwer. Het overlijden van een collega, dat de commissie onderzocht, had ons al zeer beroerd. De nu bekend geworden feiten en omstandigheden rond het overlijden komen eveneens hard aan.” Dat zegt korpschef Henk van Essen in reactie op het vandaag gepresenteerde onderzoeksrapport van de commissie.

Van Essen is het met de commissie eens dat er een relatie is tussen het overlijden van de medewerker, een politie-infiltrant, en zijn werk. Hij erkent dat de politie ernstig tekort is geschoten bij de begeleiding van de medewerker.

Undercoveragent

De overleden politie-infiltrant beroorde zich in april van dit jaar van het leven. De man was op dat moment als undercoveragent betrokken bij een onderzoek naar een criminele organisatie. Na het overlijden van de medewerker lieten korpschef Henk van Essen en politiefchef Jannine van den Berg van de Landelijke Eenheid een onderzoek instellen naar de omstandigheden rond het overlijden van de infiltrant en de werkwijze van het team WOD, waar de infiltrant deel van uitmaakte.

Een commissie onder onafhankelijk voorzitterschap van oud-officier van justitie en de huidige burgemeester van Achtkarspelen Oebele Brouwer nam het onderzoek ter hand en leverde vandaag haar eindrapport op. Vanwege de zeer vertrouwelijke werkzaamheden van de overleden medewerker en van het team WOD is het rapport vertrouwelijk en wordt alleen het deel met de conclusies en aanbevelingen (*link naar pdf toevoegen*) openbaar gemaakt.

Zeer pijnlijk

“De commissie is helder in haar oordeel”, zegt Jannine van den Berg. “Ze constateert een verband tussen het overlijden van de infiltrant en zijn werk. Het is een zeer pijnlijke constatering, maar na lezing van het zeer gedetailleerde en indringende relaas kan geen andere conclusie worden getrokken. Dat komt bij ons allemaal hard binnen.”

Verantwoordelijk

De politie erkent dat risico's zijn onderschat en signalen over het mentale welzijn van de infiltrant onvoldoende zijn opgepikt. Jannine van den Berg: “Het is volstrekt helder dat gedurende het traject had moeten worden ingegrepen. Dat is niet gebeurd. Dat maakt dat de politie – en ook ik als politiefchef – zich verantwoordelijk voelt voor het overlijden van de collega en het leed dat daarmee bij zijn familie, vrienden en collega's is aangericht.”

Organisatie

Het beeld dat de commissie schetst over de professionaliteit van de organisatie van het werken onder dekmantel noemen de korps- en eenheidsleiding 'confronterend'. Jannine van den Berg: “De professionaliteit schiet tekort en de zorg voor het welzijn van collega's is onvoldoende gewaarborgd. Ethische aspecten, die zijn verbonden aan het werken onder dekmantel, worden niet zorgvuldig genoeg afgewogen. “

Henk van Essen: “Het rapport laat zien dat wat hier is misgegaan, niet alleen is terug te voeren op de verantwoordelijkheid van individuele collega's of leidinggevendenden. Hier heeft het hele systeem rond de inzet van politie-infiltranten gefaald.”

Onmisbaar

Henk van Essen vervolgt: “De inzet van heimelijke middelen, waaronder de inzet van infiltranten is onmisbaar in de strijd tegen zware, georganiseerde criminaliteit. Maar dan moeten politiemensen die zich bezighouden met dit gevaarlijke en mentaal belastende werk wel kunnen rekenen op een professionele werkomgeving en de best mogelijke zorg en begeleiding. Ook in de periode ná hun werk als infiltrant.”

Betrokkenheid

De korps- en eenheidsleiding zijn het ook met de commissie eens dat er te weinig zicht is op het werk van heimelijk opererende teams. “Vanwege de aard van het werk wordt nauwelijks informatie gedeeld met mensen buiten het team. Dat is aan de ene kant begrijpelijk, maar het leidt er aan de andere kant toe dat op tactisch en strategisch niveau onvoldoende betrokkenheid is bij wat zich in de operatie afspeelt. Dat moet anders.”

Praktijk

Volgens Jannine van den Berg is het al langer bekend dat er problemen zijn binnen het team WOD. “Naar aanleiding van signalen die ons in 2016 bereikten, zijn maatregelen genomen. Die hebben helaas niet geleid tot de fundamentele veranderingen die nodig blijken.”

Doorlichten

Na het overlijden van de infiltrant heeft de korpschef alle lopende infiltratietrajecten van het team WOD laten doorlichten op mogelijke risico's. Waar nodig is ingegrepen. Met de inzichten uit het onderzoek van de Commissie Brouwer worden alle lopende heimelijke trajecten nogmaals tegen het licht gehouden. Ook heeft de korpschef opdracht gegeven om zwaarwegende beslissingen voortaan altijd te laten toetsen door tactische of strategische leidinggevendenden.

Aanbevelingen

De politie neemt alle aanbevelingen van de Commissie Brouwer over en pakt die met de hoogst mogelijke urgentie op. Henk van Essen: “Dat leidt er onder meer toe dat professionele standaarden en verantwoordelijkheden worden vastgelegd. Binnen het team WOD krijgen deskundigen die adviseren over mentaal welzijn een nadrukkelijker rol. Ook worden werkverbanden verkleind, nemen we de huidige bindingstermijnen onder de loep en gaan we betere loopbaanondersteuning inrichten.” In een brief aan de Tweede Kamer ([link](#)) schetst verantwoordelijk minister Grapperhaus een totaaloverzicht van de maatregelen die de politie neemt.

Spijt

“Dat het overlijden van een collega ernstige tekortkomingen in de organisatie blootlegt, is een pijnlijke constatering”, zegt Henk van Essen. “Welke maatregelen we ook treffen, voor de betrokken infiltrant komen ze te laat. We hebben een collega in de kou laten staan. En met hem alle medewerkers binnen het team WOD en de mensen die ons waarschuwden dat het mis ging. We hebben de nabestaanden van onze collega veel leed bezorgd. Ik voel me daarvoor als Korpschef verantwoordelijk en wil hen allen mijn diepste spijt betuigen.”